

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דרשת פרקי אבות

* * *

סעודת רעוא דרעוין

פרשת במדבר

בעיר בארא פארק

שנת תשס"ח לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תקי"ב

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דרשת פרקי אבות

חסר ממנו, יוכל להתעלות בעשיית חסד, הן בממונו והן בגופו, ועולם חסד יצנה.

ועוד גם זאת, כי כל אחד צריך להשתדל להיות לו חלק בכל אחד מעמודי העולם, ולא די צמח שמתעלה בתורה לחוד, אלא יש לו להשתדל גם בעשיית חסד, וכמאמר (עבודה זרה יז.) אמר רב הונא כל העוסק בתורה בלצד דומה כמי שאין לו אלוה, שנאמר (דברי הימים ב טו-ג) וימים רבים לישראל ללא חלקי אמת וללא כהן מורה וללא תורה, מאי ללא חלקי אמת, כל העוסק בתורה בלצד דומה כמי שאין לו אלוה-ה [להגין עליו]. הרי לנו כי גם עוסקי תורה צריכים לעסוק בעשיית חסד וחסד.

וגרמא דלכן בני ישראל נקראים בשם 'יהודים', על פי מה שפירשו מאמרם הג"ל דכל העוסק בתורה בלצד דומה כמי שאין לו

במשנה (אבות ה-י) ארבע מדות באדם וכו', שלי שלך ושליך שלך חסיד וכו'. ונראה הנה בגמרא (שבת פח.) אמרו, דרש יהוא גלילאה עליה דרב חסדא, צריך רחמנא דיהיב אוריין תליתאי לעם תליתאי על יד תליתאי [משה], תליתאי לצטן מרים אהרן ומשה] ציום תליתאי [לפרישה] צירחא תליתאי ע"כ. וצ"ל פירש אוריין תליתאי, תורה נביאים וכתובים, עם תליתאי, כהנים לויים וישראלים ע"כ. ויש לומר עוד בזה, כי על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים (אבות א-ג), וכמו שכסא אי אפשר לו לעמוד רק על שלשה רגלים, כן הוא העולם, כולן נצרכים לקיום העולם. והקצ"ה המציא מקום לכל אחד מישראל שיוכל להתעלות, ואם אין צידו להשיג כתר תורה, מכל מקום יוכל להתעלות בעבודה זו תפלה שהיא במקום הקרצנות, ואם גם זה

אלו-ה (הוצא צדקנות לחם שלמה דרוש קבו), כי הנה השם הוי"ה הוא שם של רחמים, ולכאורה הרי אותיותיו הם שלח כסדרן, דמתחיל באות י' וחוזר לאות ה' ו', ואותיות תשר"ק המה דינים, ואיך הוי שם הוי"ה שם של רחמים. אמנם איתא בגמרא (שבת קד.) אתו דרדקי האידינא לבי מדרשא, ואמרו מילי דאפילו צימי יהושע בן נון לא אתמר כותיהו, אלף בית אלף צינה [למד תורה], גימל דלת גמול דלים וכו' ע"ש. והעוסק בתורה ובגמילת חסדים, פותח את הוי"ד של השם הוי"ה ועושה ממנו אבג"ד, היינו אלף צינה גמול דלים, ושפיר הוי התחלת השם כסדרן, אבג"ד, ה"ו. ופירשו בזה פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון (תהלים קמה-טו), שפותח את האות יו"ד של השם הוי"ה שיהא כסדרן אבג"ד, אז יש בו השפעה של רחמים, להשביע כל חי, אבל מי שיש בו תורה ואין לו גמילות חסדים, אינו פותח את הוי"ד, ולכן דומה כאין לו אלו-ה שירחם עליו ע"כ. ולכן כל ישראל נקרא בשם יו"ד, אשר נפש חיה הוא שמו, כי זהו תעודתנו, ועבודה האדם עלי אדמות, לעסוק כל ימיו באלף צינה וגמול דלים, שעולה מספר יו"ד.

ובאמת זהו צעלם תכונת הנפש של כל עם ישראל, וכמאמרם (יצמות עט.) שלשה סימנים באומה זו, רחמנים ציישנין וגומלי חסדים וכו', וכל שאין בו שלשה סימנים הללו אין ראוי להדבק בו ע"כ. והוא מטעם כי ה' הוא מקור הטוב, אשר אין קץ לרחמיו וחסדיו המרוצים, אל-ל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת, וכיון שבנים אחס לה' אלקיכם (דברים יד-א), הרי האב זוכה לבן את מדותיו (עדות ז-ט). העבד אין לו תכונת נפשו של אדונו, אבל בן יש לו דמות דיוקנו של אביו, על כן זהו הסימן של בני ישראל שהם רחמנין וגומלי חסדים. ועל זה נאמר, וראו כל עמי הארץ כי שם הוי"ה נקרא עליך (דברים כח-י), שעל פניך יכירו מדות האב, כי שם ה' נקרא עליך.

ולבן אמרו חז"ל, כל האומר אין לו אלא תורה אפילו תורה אין לו (יצמות קט:), כי שלימות יהודי הוא רק כאשר עוסק בתורה ועבודה וגמילות חסדים יחד. וחשיבות התורה הוא רק כאשר הוא אוריין תליתאי, שהוא אחד משלשה דברים שעוסק בו תמיד, שמשליש כל עשותיו לתורה ועבודה וגמילות

שנתפסתי על דבר אחד ואינו ניזול, שאתה עסקת בתורה ובגמילות חסדים, ואני לא עסקתי אלא בתורה בלבד. ומסיים שם שכן הוה, שלרבי אליעזר נעשו כמה נסים וניזול מידם, ועל רבי חנינא בן תרדיון גזרו לשריפה, ועל אשתו להריגה וכו' ע"ש. הרי לנו גודל כח הנדקה, שלא עמד לרבי חנינא בן תרדיון מסירת נפשו על תורתו, בשביל שלא עסק בגמילות חסדים.

ובצינינו כיוצא בזה בגמרא (ראש השנה יח.), שאמר הכתוב (שמואל א ג-יז) לכן נשבעתי לבית עלי, אם יתכפר עון בית עלי בצבח ובמנחה, בצבח ובמנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בתורה ובגמילות חסדים. רבה ואצ"י תרווהו מצית עלי קאחי, רבה דעסק בתורה חיי ארבעין שנין, אצ"י דעסק בתורה ובגמילות חסדים חיי שתיין שנין. [ועיין עוד להלן מה שדיברנו בזה בסעודה שלישית].

ובגמורא (שם) פריך, וכי רבי חנינא בן תרדיון בגמילות חסדים לא עסק, והתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר אל יתן אדם מעותיו לארנקי של נדקה, אלא אם כן ממונה

חסדים, והתורה הוא רק חלק שלישי מסוגי העבודה שלו.

ובאמת מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, החסד המופלא שיש בנו אין דוגמתו בכל העולם כולו, גם אם נרף כל הדברים טובים שעושין האומות, לא ימצאו ביחד אירגונים של חסד כפי שיש בנו, סוגי הגמחים למאות בכל נקודה שיתכן לעשות חסד. ופיזור ממונם לאחרים הרבה יותר מחומש נכסיהם. גם שעה ארוכה לא יהיה די לפרט כל סוגי החסד שעושין. ואין צריכין לעורר בני ישראל על זה, אלא לחזק ולעודד עושי מצוה, שידעו כמה גדול הם הדברים שעושים, ולהיות שמח בחלקם, ולהוסיף צאיכות הדברים, כל אחד עד מקום שידו מגעת.

חז"ל (עבודה זרה יז.) סיפרו, כשנתפסו רבי אליעזר בן פרטא ורבי חנינא בן תרדיון, אמר ליה רבי אליעזר בן פרטא לרבי חנינא בן תרדיון, אשריך רבי חנינא שנתפסת על דבר אחד, אוי לי שנתפסתי על חמשה דברים [חמש עלילות הן שואלין עלין]. אמר לו רבי חנינא, אשריך שנתפסת על חמשה דברים ואתה ניזול, אוי לי

כשחחמתי על כחוצתה של זו, והייתי קורא בה אלף אלפים דינרי זהב מצית אציה חוץ משל חמיה [תוספת שהוסיף לה החתן]. זכה רבי יוחנן בן זכאי ואמר, אשריכם ישראל, בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרין ציד אומה שפלה, ולא ציד אומה שפלה אלא ציד בהמתן של אומה שפלה. ונקדימון בן גוריון לא עשה נדקה, והתניא אמרו עליו על נקדימון בן גוריון כשהיה יוצא מציתו לצית המדרש כלי מילת היו מנעיין תחתיו [תחת רגליו להלך עליהם], וצאים עניים ומקפלין אותן מאחוריו, אי צעית אימא לכבודו הוא דעזב, ואי צעית אימא כדצעי ליה למעבד לא עזב, כדאמרי אינשי לפוס גמלא שיחנא [לפי כח הגמל יטעינהו משא].

והוא מוסר השכל, כי נקדימון בן גוריון היה נדיק גדול, ובעל חסד גדול, וכמו שאמרו (גיטין נו). דבעת החורבן כאשר נרו על ירושלים, היה לו אזרות של חטים ושעורים, או חמרא ומשחא וכו', למיזן כל בני העיר כ"א שנים, וקיבל על עצמו לפרנסם ע"ש. ואמרו חז"ל (תענית כ).

עליו תלמיד חכם רבני חנינא בן חרדיון וכו'. ואמר, פעם נתחלפו לי מעות של פורים במעות של נדקה וחלקתים לעניים. ומשני מיעבד עבד, כדצעי לא עבד ע"כ.

ובציינו כיוצא בזה בגמרא (כחוצות יו:): מעשה רבני יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור, והיה יוצא מירושלים, והיו תלמידיו מהלכים אחריו, ראה ריבה אחת שהיתה מלקטת שעורים מציץ גללי בהמתן של ערביים. כיון שראתה אותו נתעטפה בשערה ועמדה לפניו, אמרה לו רבי פרנסני, אמר לה צת מי את, אמרה לו צת נקדימון בן גוריון אני. אמר לה צתי ממון של בית אביך היכן הלה, אמרה לו רבי לא כדן מתלין מתליא צירושלים [ולא כך היו מושלין משל צירושלים], מלח ממון חסר [הרוצה למלוח ממונו כלומר לגרום לו שיתקיים, יחסרנו לנדקה תמיד, וחסרונו זהו קיומו], ואמרי לה חסד. [יעשה ממנו חסד, ושל בית אבא לא עשו נדקה כראוי, וכלה ממונם]. של בית חמיך היכן הוא אמרה לו צת זה ואיצד את זה [לפי שנתערב צו]. אמרה רבי זכור אתה כשחחמת על כחוצתי, אמר להם לתלמידיו זכור אני

שלשה נקדרה [זרחה] להן חמה, ואלו
הן, משה ויהושע ונקדימון בן גוריון
וכו' (עיין שם בצרכי סיפור הדברים).
הרי לנו שנעשה לו נסים כמשה
ויהושע. ואף על פי כן לא עמדה לו
זכותו, שיתקיים ממנו לבני ציתו
אחריו, ששזיל כדבעי למיעבד לא עבד,
שלפי גודל עשירותו היה צריך לעשות
חסד עוד יותר.

ואולי הכוונה בזה, דהגם שפירז
ממונו לעניים במדה גדושה
לפי עשרו, מכל מקום יש כמה דינים
והלכות צדיני דקה, ואין לאדם
לעשות כפי מה שעולה על רוחו, מה
לרחק ומה לקרב, אלא יש לו לעשות
כפי מה שננטונו, איזה דקה צריכין
להקדים. וגם כאשר נותן הדקה,
באיזה אופן יתננה. אשר כדאי לכל
אחד לעיין בשלחן ערוך (י"ד הלכות
דקה) לידע איך יש לנהוג. ונקדימון
בן גוריון מיעבד עבד, אבל כדבעי לא
עבד, באופן שמתבקש ליתן הדקה,
בזה לא עבד כראוי, ועל כן לא נשאר
ברכה בממונו.

ואיתא בשלחן ערוך (י"ד סימן
רמט-ו) שמונה מעלות יש
בדקה זו למעלה מזו, מעלה הגדולה

שאין למעלה ממנה, המחזיק ציד
ישראל המך וכו', ומציא לו מלאכה
כדי לחזק ידו שלא ינטרך לצריות ולא
ישאל, ועל זה נאמר והחזקת צו ע"כ.
- כמה גדול הוא הזכות, כאשר הוא
צריך לפועל במסחרו, ליקח יהודי בן
תורה, ולסייע בזה צידו שיוכל לפרנס
בני ציתו ולגדלם לתורה. יתכן שעולה
בזול יותר כאשר לוקח פועל עכו"ם,
מכל מקום יש בזה מצות דקה ליקח
פועל ישראל. ולמה לא ירף בחשבונו
גודל הזכות לעומתו, מה יהא זכותו
בסופו כאשר מפרנס עכו"ם שיוכל
ללכת בממונו בשרירות לבו, ולגדל
השרצים שלו. וכנגד זה הזכות
שבממונו מחגל משפחה של יראים
ושלמים שומרי תורה, אשר הכל יהא
נוקף לחשבונו. כמה חיזוק בשלום צית
הוא גורם כשמציא פרנסה לישראל
בריות, הלא רוב הצעיות בצית יכולים
לסדר בממונו, וכמאמרם (בבא מציעא
נט.) אין מריבה מצויה בתוך ציתו של
אדם אלא על עסקי תבואה שנאמר
(תהלים קמו-ד) השם גבולך שלום
[אימתי כאשר] חלב חטים ישציעך.
אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי כד
משלם שערי מכדא [כד שנותנים צו
שעורים], נקיש ואתי תיגרא בציתא
[התגר מקשקש וצא] ע"כ.

צטור (ח"מ סוף סימן א) בשם הרא"ש, דמסתברא דיותר הוא צושת של דברים מצושת של חזלה, שאין דבר גדול כלשון הרע ודיבור שאדם מושיא על חצירו ע"ש. והרי מדה טובה מרובה פי כמה.

וביתר ציאור למה המפיס גדול יותר מהנותן, וכמו כן צאונאה, אונאת דברים חמור יותר, כי המאנה חצירו צממון, צודאי יש לו צער גדול, אצל הוא רק לפי שעה, וצרכות הימים כאשר מצליח שנית ומרויח מה שהפסיד, הצער חולף ועובר. לא כן הדיבור שגינה וציער את חצירו, זה לא ימיש מזכרונו לעולם, והוא מרגיש הצער כל הימים. - וכמו כן הוא לעומת זה בצדקה, הנותן פרוטה לעני, הוא מחיה את נפשו ליום או לשבוע או חדש ימים, ואחר זה נפסק טובתו, והוא צריך לקבל עוד נדבה מהשני. לא כן דיבור של חיזוק ועידוד, נותן צו חיות לזמן מרובה, ולפעמים עושה פירות על שנים מרובות, כאשר מעלה צוכרונו הדיצורים ששמע. ומה גם שנותן לו גם לפי שעה חיזוק, שילך עוד ועוד, ולא יתצייש, ולא יכרע צרך, ולכן שכר המפיסו גדול מאד.

ובמו כן יש לדקדק צאיה אופן יש ליתן הצדקה, וכמצואר בשלחן ערוך (שם רמט-ג) צריך ליתן הצדקה בצצר פנים יפות בשמחה וצטוב לצב, ומתאונן עם העני בצערו, ומדבר לו דברי תנחומין, ואם נתנה צפנים זועפות ורעות, הפסיד זכותו. וצ"ך (סק"ה) אפילו נתן לו הרבה, ועוצר עוד על לאו ולא ירע לצבך וכו' ע"ש. - וגדולה שכר הפיוס משכר הנתניה צעמנה, כמו שאמרו (צצא צתרא ט): כל הנותן פרוטה לעני מתצרך בשש צרכות, והמפיסו צדברים מתצרך צ"א צרכות ע"ש. ומצואר שם צתוס', דה"א צרכות הם חוץ מהשש צרכות שמתצרך על הנתניה ע"ש.

ובמהרש"א (שם) ציאר צטעם שגדול המפיסו צדברים מהנותן, לפי שזהו צגופו וזהו צממונו, דמהאי טעמא גדול הגמילות חסדים יותר מן הצדקה (סוכה מט:): ע"כ. וצעיון יעקב (שם) ציין, דמצינו כן גם לענין אונאה, דגדול אונאת דברים מאונאת ממון, שזה צגופו וזה צממונו (צצא מציעא נח:), ואם כן הוא הדין לענין השכר, מפיסו צדברים שהוא צגופו עדיף מנותן ממנו ע"כ. ומצינו כעין זה

והנרותן נדקה צפנים זועפות, הרי זה דומה לתצטיל חסוב שצטיל אותה כראוי, אבל לא נתן צו מלח ותצלין להטעים את המאכל. שבדאי האוכלו יחיה ולא ימות על ידי זה צרעב, אבל חסר ממנו הטעם והתענוג של המאכל. ועיקר תענוג האוכל הוא, כאשר המאכל מוטעם בתצלינים שונים. וכמו כן הנותן נדקה לעני, גם כאשר חסר הפיוס והקורת רוח, מכל מקום העני יהנה ממנו ולא ימות עוד צרעב, שהרי קיבל הכסף, אבל חסר צו התענוג וההנאה, מחמת הבושה, וחסרון הפנים יפות, והרי הוא כמאכלו תצטיל צלי מלח. - ולכן אמרה צחו של נקדימון בן גוריון, הן אמת שצית אצח היה צית מלח חסד, אבל מלח ממון חסר, המלח והתצלין שהיה צריך להיות צנתינת הממון להעני, זה היה חסר. אמת שפזר נתן לאציונים, אבל כדבעא למיעבד לא עבד, כי עיקר חשיבות הצדקה הוא כאשר יש צו גם פיוס דברים, ליתן אותה בצצר פנים יפות, שיצא העני צפנים צוהלות וצטוב לצב.

והנה חז"ל (עבודה זרה יז.) סיפרו עוד, כשחלה רבי יוסי בן קסמא הלך רבי חנינא בן תרדיון

אנו רואים צחוש, כמה קשה הוא להאדם ליתן הפיוס. הוא נתן ממון הרבה, ולפי ערך הרי הדיבורי פיוס קצרים. ויש לכל אחד להתאמן צוה, ולחשוב תחבולות איך ידבר הדברי תנחומין והתחזקות, אשר שכרו גדול יותר מהצדקה שנתן לו. - ואם כי לפעמים הסיבה לזה הוא מריצוי העם המטרידים בצדקות שונות. אף על פי כן ישים על לבו, כמה קשה הוא לצבן אדם לעזוב צני ציתו לימים ולשבועות רבות, ולדפוק על פתחי צני אדם, בטלטולא דגברא צלי אכילה ושחיה ולינה כהוגן, והציון שחלוי צוה, אך אין לו צרירה, החובות מעיקים, הוא צריך לפרנס צני ציתו, ולהשיא אותם כראוי, או לצורכי רפואה וכו' וכו'. וכאשר נתן לו דולאר אחד צצית המדרש, יתצונן לכמה אלפי אדם הוא צריך להגיע שיוכל לקבץ מה שהוא צריך. וצשימת לב והתצוננות, ישתדל יותר להרבות צנתינת צדקה, ועל כולם לפייסו לחזקו ולעודדו, אשר יותר ממנה שהצעל הצית עושה עם העני, העני עושה עם הצעל הצית (ויק"ר לד-י), ולתת ההרגשה להעני, שהוא המקבל יותר הרבה מהעני, אשר כן הוא גם האמת.

אכלו לבקרו, אמר לו, חנינא אחי, אי אתה יודע שאומה זו מן השמים המליכיה, שהחריצה את ציתו ושרפה את היכלו והרגה את חסידיו ואיצדה את טוביו, ועדיין היא קיימת, ואני שמעתי עליך שאתה יושב ועוסק בתורה [והם גזרו על כן] ומקהיל קהלות ברבים וספר תורה מונח לך בחיקך. אמר לו מן השמים ירחמו. אמר לו אני אומר לך דברים של טעם [שהחריצה את ציתו והרגה את חסידיו ועדיין היא קיימת] ואתה אומר לי מן השמים ירחמו, תמהני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש ע"כ.

ובעניני שמואל (שם אות רנט) הקשה, דגמרא זו תמוה מאד, דרבי יוסי בן קסמא הקשה לו קושיא חמורה, מי התיר לו להכניס עצמו בסכנה עצומה כזה, כאשר עלתה לו, ואינו מוצן כלל מה שהשיב לו מן השמים ירחמו. וכאשר חזר רבי יוסי בן קסמא להשיב על דבריו, לא השיב לו עוד מאומה, הלא דבר הוא. גם להצין מה שאמרו לעיל, שאמר רבי חנינא אי לי שנתפסתי על דבר אחד ואיני ניצל. וקשה מנח ידע שלא יהיה ניצל.

אך הנה הרמ"ע ז"ל (בסוף ספרו יונת אלס) כתב, מה שמצינו בגמרא הרבה פעמים, שאמר רב איזה דין, והקשה לו אחד מתלמידיו ולא השיב לו כלל, ואמרו בגמרא אשתיק רב. וכתב דלפעמים אמר רב דין אחד על פי סוד, וכאשר תלמידיו לא הבינו הסוד, ועל פי הדין היה נראה להם שדין זה אינו, לכך הקשו עליו, ועל פי הדין לא היה יכול להשיב להם, ואת הסוד לא רצה לגלות להם, ולכך אישתיק ע"ש באורן. ובש"ת הרדב"ז (ח"ג סי' תמד) הקשו לו, על מה שכתבו בשם הריב"א ז"ל, כי חלה חוליו אשר מת בו, וחל יום הכפורים באותן הימים, ואמרו לו הרופאים אם לא תאכל צוודאי תמות, ואם תאכל שמא תחיה. והריב"א השיב, צריא ושמא צריא עדיף, ולא רצה לאכול ומת. והקשו לו אם יפה עשה בזה. והשיב הרדב"ז דחלילה ללמוד מזה, דהא קיימא לן אפילו ספק ספיקא של פקוח נפש דוחה שבת ויום הכפורים, ואפילו לחיי שעה. אך הריב"א ז"ל הרגיש בעצמו, דאפילו אם יאכל ימות, דלכ יודע מרת נפשו, והיינו דאמר צריא ושמא צריא עדיף, כלומר הצריא שלי עדיף משמא שלכם, ולפיכך לא רצה לאכול, עכ"ד הנעימים.

צשציל שהוא צריך לכפר נגד עשרת השצטים, ורצי אליעזר ניצול צשציל שהוא לא נכנס אז צכלל כפרה זו.

ונראה ללכאורה יש להצין, אם רצי אליעזר צן פרטא גדול יותר מרצי חנינא, שעסק צתורה וצגמילות חסדים, אם כן למה לא נצחר הוא להיות מעשרה הרוגי מלכות, שהרי מן השמים נצחרו אז היותר גדולים צבישראל, ויש לומר דהנה מכירת יוסף לפי פשוטו היה צו פגם חטא שנאת חנם, וישנאו אותו ולא יכלו דצרו לשלום (צראשית לו-ד), וכאשר התודו על עונם, אמרו איש אל אחיו, אצל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו צהתחנונו אלינו ולא שמענו (מצ-כא), והיינו ששמעו צעקת אציון שהתחנן אליהם, ואטמוו אזן משועמו. ולכן מי שתיקן את נפשו צעשיית חסד, לשמוע שועת ענייט וצקת הדל, הרי תיקן צזה חלקו הנוגע להחטא של מכירת יוסף, ואין הוא כלי צזה לכפרה, וכמו שכתב צתולדות יעקב יוסף (פ' משפטים) לצאר מאמרס (צרכות כ:): כל מי שאינו מחוייב צדצר אינו מוילא את הרצים ידי חוצתו, כי צדיק הדור כשרולא להעלות נשמות ישראל שנפלו ולהחזירם

ומעתה נכון הכל, דצבר נודע דעשרה הרוגי מלכות היו כנגד י' שצטים שנגזר עליהם עצור מכירת יוסף, כנודע צמדרשים ז"ל, (והציאו גם המהרש"א כאן), ולכך רצי חנינא צן תרדיון צעצמו היה יודע סוד זה, שהוא אחד מהם, אך לא רצה לגלות זה לאדם, ולכך כאשר שאל לו רצי יוסי צן קסמא, דאיך הותר לו להכניס עצמו צסכנה, השיצ לו, מן השמים ירחמו, כי צבר נגזר עליו מן השמים שיהיה מן עשרה הרוגי מלכות, ואף אם לא יעסוק צתורה יהיה נהרג, וצין כך וצין כך לא יהיה ניצל. וכאשר רצי יוסי צן קסמא חזר והקשה לו, דאיך מותר לו לעשות כן, והצין שרצי יוסי צן קסמא לא ידע סוד זה, והקשה לו על פי דין, לא רצה להשיצ לו עוד, כי על פי דין לא היה יכול להשיצ לו, אך הוא צעצמו ידע זאת, וצריא שלו עדיף ודפח"ח.

אמנם לפי זה צריך ציאור, מה השיצ רצי חנינא לרצי אליעזר, אשריך שנתפסת על חמשה דברים ואתה ניצול צשציל שאתה עסקת צתורה וצגמילות חסדים, ואני איני ניצול שלא עסקתי אלא צתורה צלצד, הא טעמא שהוא אינו ניצול

לה', שהוא נוטריקון וידעו כולם
למה מ'ת ע'קיצא ש'היה ר'ועה צקר
ולאן, העשירי הוא צמקוס השכינה
קודש לה' ע"כ. (הוצא צפרדס יוסף שם
אות ע').

ובפרדס יוסף (פ' שמות אות נה)
כתב צזה לפרש הא דאמר
(פסחים כג:) רבי שמעון העמסוני היה
דורש כל אחין שצתורה, כיון שהגיע
לאת ה' אלקיך תירא (דברים ו-יג)
פירש, עד שצא רבי עקיבא ודרש
לרבות תלמידי חכמים ע"כ. כי רבי
שמעון העמסוני היה ירא להשוות
תלמידי חכמים להשכינה, אך רבי
עקיבא השיג שהוא נבחר להיות
בעשרה הרוגי מלכות נגד השכינה,
הרי שיש השוות תלמידי חכמים
להשכינה, ושפיר נוכל לדרוש לרבות
תלמידי חכמים ע"כ.

ובזה היה נראה צמה שאמרו חז"ל
(מנחות כט:) צשעה שעלה משה
למרום וכו', אמר לו אדם אחד יש
שעתיד להיות צסוף כמה דורות,
ועקיבא צן יוסף שמו, שעתיד לדרוש
על כל קוץ וקוץ, תילי תילים של
הלכות, אמר לפניו רצונו של עולם
הראהו לי וכו'. אמר לפניו הראיתי

למקורם ושורשם, ולהוציא אותם מידי
חוצתן, צריך להיות גם הוא מחוייב
צדצד, היינו שיהיה צו מעין דוגמת
החטא הרבים, ועל ידי זה יוכל
להעלותם ע"ש. ולכן אתה שעסקת
צתורה וצגמילות חסדים, ואין לך
נגיעה עוד עם החטא של מכירת
יוסף, אתה ניצל מידם. אני שלא
עסקתי אלא צתורה, וחסר לי התיקון
של גמילות חסדים, אני איני ניצל
מידם, ואני נכנס תחת ידם לכפר
צעדס.

והנה ידוע כי גם רבי עקיבא היה
מעשרה הרוגי מלכות, אשר
היו נגד עשרת השצטים צמכירת יוסף,
ואיתא צסם הרה"ק רבי שמשון
מאסטררפאלי ז"ע, דלכאורה היו רק
ט' שצטים שם, אלא דשיתפו את
השכינה עמהם, ורבי עקיבא שהיה צן
גרים היה כנגד השכינה. ופירש צזה
הכתוב (ויקרא כו-לג) כל אשר יעצור
תחת השצט, כל אחד מעשרה הרוגי
מלכות יעצור מן העולם תחת שצט
אחד, והעשירי זה רבי עקיבא, יהיה
קדש לה', היינו צמקוס השכינה עכ"ד.
וצספר דצש השדה (אות נה) הוסיף
צזה, שזה מרומז צפסוק וכל מעשר
צקר ולאן וגו' העשירי יהיה קדש

כזיכול במקומי, וזהו שכר נפלא עד
אין קץ, אשרי הזוכה לזה, וגם המשיג
זאת.

וְלִזְזָה נצחר רבי עקיבא דייקא, כי
שונה היה מצדו של התשעה
שצטים צמירת יוסף, מהקב"ה אשר
צירפו ושיתפו עמהם, כי זהם היה
חטא ופגם צמדת החסד, צהתחנונו
אלינו ולא שמענו, לא כן ה' הוא
מקור הטוב והחסד, אלא שהמשיכוהו
כזיכול אותו להשתתף עמהם צמעשה
זו. ולכן התשעה אשר יעצרו תחת
השצט היו מאלה שעסקו צתורה, ולא
תיקנו עדיין כל צורכס צגמילות חסד,
וכמו שאמרו על רבי חנינא צן
תרדיון, מה שאין כן מי שצא לכפר
עצור השכינה, צריך להיות כזיכול
צדומה לו גם צמדת החסד.

וְהִגִּיה רבי עקיבא ראשיתו היה
מצער, וקיים את התורה
מעוני, שהדירו חותנו מנכסיו, אצל
אחר כך קיים את התורה מעושר,
וכמו שאמרו חז"ל (נדרים נ.). ועשירותו
גדלה כל כך עד שאמרו (אבות דרבי
נחן ו-ג) שהיה לו שלחנות של כסף
וזהב, והיה עולה למטתו צסולמות של
זהב. ואז קיים הצטתתו לאשתו שיעשה

תורתו הראני שכרו, ראה ששוקלין
צשרו צמקוליין. אמר לפניו רצונו של
עולם זו תורה וזו שכרה. אמר ליה
שחוק כך עלה צמחשצבה לפני ע"כ.

וּבְרֵאדָה כי לכאורה משה לא שאל
מאת ה' הראני את מיתתו,
אלא הראני את שכרו, והוי ליה
להראותו מקומו צגן עדן צייג תכטקי
פיזא וכו' וכו', ולמה הראה לו
ששוקלין צשרו צמקוליין. אמנס מיתת
רבי עקיבא הרי היתה לתחליף לכפר
כזיכול נגד השכינה, והוא מפני
שהתעלה צתורתו עד מקום שיד אדם
מגעת להגיע לחכמתו של ה'. והרי
למשה לא נתגלה רק מ"ט שערי צינה
(ראש השנה כ"א:), ולרבי עקיבא נתגלה
גם מה שלא נתגלה למשה (צמדצר רצה
י"ט-י). וזהו השכר היותר נפלא שיתכן
לצטר ודם להגיע למדריגה להיות
צמקום השכינה כזיכול. ולכן כאשר
ציקש הראני שכרו, הראה לו מיתתו
צתוך העשרה הרוגי מלכות, והוא
העשירי אשר יהיה קודש לה' כזיכול.
וכאשר משה לא הצין ושאל, זו תורה
וזה שכרה, ציאר לו ה' כוונתו, כך
עלה צמחשצבה לפני, רבי עקיבא צגודל
השגתו צמחשצבה, עלה לרום המעלה
עד שהוא עומד לפני, ראוי להיות

לה עיר של זהב (שבת נט:). ואיתא צירושלמי (שבת ו-א) שנתקנאה זו אשת רבן גמליאל הנשיא. אך רבי גמליאל ענה לה, האם גם אתה מכרת קליעת רישך כמו שעשתה היא למענו ע"ש.

ואף על פי כן עם גודל תורתו, היה עושה ומעשה לדקה, והלך גם לקבץ נדבות (ירושלמי פסחים סוף פרק ד), והיה גבאי של דקה, ורבי עקיבא יד עניים הוא (קידושין כו.), ואיתא צירושלמי (פאה ח-ו) רבי עקיבא בעון ממניתיה פרנס (עניים), אמר נמלך גו ציתי, הלכו בתריה שמעו שאמרה לו, שיקבל הפרנסות על מנת שאפילו יקללוהו ויבזוהו ע"ש.

ואיתא במסכת כלה (פרק ז), שרבי טרפון היה עשיר גדול, ולא היה נותן דקה כראוי, מצאו רבי עקיבא אמר לו רבי רבוןך שאקח עצורך עיר אחת או שתיים, אמר לו הן, ונתן לו רבי טרפון ד' אלפים דינרי זהב, ונטלן רבי עקיבא וחלקן לעניים. לימים מצאו רבי טרפון, אמר לו היכן העיירות שלקחת עצורי, הביא לו ספר תהלים וקרא בו עד שהגיע לפסוק פזר נתן לאציונים דקחתו עומדת לעד (ק"צ-ט). אמר לו זו העיר

שקניתי עצורך. עמד רבי טרפון ונשקו, ואמר לו רבי בחכמה ואלופי צדך ארץ, והוסיף לו עוד כסף רב לחלקן לעניים. - ולכן רבי עקיבא שהיה מופלג בתורתו, ולעומת זה לא החסיר מגמילות חסדים בגופו ובממונו, הוא היה ראוי להיות כזיכור במקום השכינה, ולהיות העשירי קודש לה'.

ובזה נבא אל המכוון לבאר משנתנו, כי הלא אנו מאמינים בני מאמינים, אשר לא כחו ועוצם ידו עושה חיל, אלא כל מה שיש לו הוא מתנת אלוקים. ומה שנתן לו ה' עשירות יותר משאר בני אדם, אין זה מחמת שהוא כדאי צמעשו יותר מהשני, ולמה לא יגיע להעני חלקו מיד ה', אלא רצה ה' לזכות את ישראל, על כן נתן חלקו של העני פקדון צד העשיר לזכותו צמורה, והוא האפטרופוס על ממון אחרים, שהפקיד ה' אללו פקדון על מנת לתמוך בו יד העני. וכמו שכתב באלשיך (פ' משפטים כג-ו) דקיימא לן (בבא בתרא קל"ג:) הכותב נכסיו לאחד מצניו לא עשאו אלא אפטרופוס, על מנת שיחלק את הנכסים צין יתר הצנים. כך גם ה' עושה את העשיר

להעני, זה ישאר עמך. (עיין פרדס יוסף שם אות נה). ועל זה אמר הכתוב, ואיש את קדשיו לו יהיו (במדבר ה-), רק מה שנתן ממונו לנורך קדשי ה', רק זה ישאר לו.

ואמרו חז"ל (בבא בתרא יא.) מעשה במונצו המלך שבצו אורחותיו ואורחות אבותיו בשני בצורת, וחצרו עליו אחיו וצית אציו, אמרו לו, אבותיך גנוז והוסיפו על של אבותם, ואתה אורחותיך ואורחות אבותיך מצבצום. אמר להם, אבותי גנוז למטה ואני גזתי למעלה וכו', אבותי גנוז במקום שהיד שולטת בו, ואני גזתי במקום שאין יד שולטת בו וכו', אבותי גנוז דבר שאין עושה פירות, ואני גזתי דבר שעושה פירות וכו', אבותי גנוז לאחרים ואני גזתי לעצמי וכו', אבותי גנוז לעולם הזה, ואני גזתי לעולם הבא שנאמר (ישעיה נח-ו) והלך לפניך נדקך כבוד ה' יאספך ע"כ.

ולבן החסיד מכיר, שרק מה שמצונו מממונו לאחרים לנדקה, רק זה ישאר לו לעצמו מכל עמלו לעתיד, ועל כן הוא אומר 'שלי שלך', רק מה שאני נותן לך זהו שלי באמת, אבל

לאפטרופוס גרידא על הכסף, על מנת שיחלקו כראוי בין בניו העניים. ובמעשה רוקח (ח"ג פ"א) על הפסוק (קהלת יא-א) שלח לחמך על פני המים, כתב דזהו כוונת הכתוב (שמות כז-כד) אם כסף תלוה את עמי, 'את העני עמך', לפיכך עליך ליתן לו, משום שכספו של העני מנוי צידך לפקדון ע"ש. ולכן החסיד מכיר 'שלי שלך', מה שניתן לי יותר משאר בני אדם, זה אינו שלי, אלא אצלי נמנע מה ששייך לך, כי חלק העני עמך, ואני רק כשומר פקדון.

ועוד גם זאת מכיר החסיד, אשר אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אצנים טובים ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד (אבות ו-), היינו המעשים טובים שעשה בהכסף והזהב, רק זה ילוה אותו לעתיד, ונדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו, ומכל חלקו ועמלו שהוא עמל בעולם הזה יומם וליילה, לא ישא עמו מאומה, רק מה שנתן מפתו להאכיל רעבים ולתת להם די מחסורם. והמפרשים פירשו, אם כסף תלוה את עמי (שמות כז-כד), אם יש סוג כסף שמלוה אותו לאחר מותך, אין זה, אלא 'את העני עמך', מה שנתת

מלמעלה, והמרחס על הצריות מרחמין עליו מן השמים (שבת קנא:). ועל זה אנו אומרים (בחפלת נשמת) המנהג עולמו בחסד וצרויותיו צרחמים, היינו שהנהגת ה' את עולמו הוא כפי מדת החסד שהעולם עושה, וכמו כן כל צריה צפרטיות הוא מנהיגו לפי הרחמים שעושה. וצני ישראל מלאים מנזות כרמון, גדושים בצדקה וחסד, יעזרנו ה' שיתמשך עלינו חסד ורחמים מן השמים, בהשפעת בני חיי ומזוני ריחין, וליון צמשפט תפדה ושציה בצדקה, צצית צן דוד צמהרה דידן.

מה שאיני נותן לא ילוח אותי לעתיד, ולא ישאר ממנה צידי מאומה, ולכן הוא משתדל לעשות חסד כפי מה שאפשר לו. - ונראה דעל זה הזהיר רבי יוסי, יהי ממון חצירך חציב עליך כשליך (אבות ז-ז), היינו הממון שאתה עושה צו חסד ואתה נותן לחצרך, יהא חציב עליך כמו שהוא שלך, כי רק מעות הקדושים הללו הם צאמת שלך, ולא הכסף המונח תחת ירך.

ובפי החסד שאדם עושה עם אחרים, הוא גורם שיתנהגו גם עמו כן

בסעודה שלישית פרשת במדבר

ולכאורה הרי אמרו (פאה א-א) דתלמוד תורה כנגד כולן, ואם כן חשוב יותר שאותה שעה שיוכל לעסוק בחסד, שיעסוק זו בתורה שעולה צמעתה, ולמה אציי דעסק בתורה וצגמילות חסדים האריך ימים יותר מרבה דעסק רק בתורה.

וי"ש לומר על פי מה שסופר על מרן החתם סופר ז"ל, שהאריך פעם צימי נערותו שעה ארוכה בתפלה, ואמר לו חצירו, שצמשך זמן זה למד שני דפים גמרא ותוספות בעיון. והשיב לו, הרי אמרו חז"ל (ברכות נד.) שלשה דברים המאריך בהן, מאריכין לו ימיו ושנותיו, המאריך בתפלתו וכו' ע"ש. אם כן על ידי התפלה יוסיפו לו אורך ימים ושנות חיים, ויהיה צדי להשלים ללמוד השני דפים שלמדת צמשך זמן תפלתו, ועוד דפים רבים יותר עכ"ד.

ובבזו כן יש לומר בצדקה, הרי הכתוב אומר רודף נדקה וחסד ימנל חיים (משלי כא-כא), ואמרו חז"ל גדולה נדקה שמארכת ימיו

איש על דגלו צאותות לבית צבותם יחנו בני ישראל, מנגד סביב לחאל מועד יחנו (ב-ב). בספה"ק אהב ישראל (ליקוטים) מציא מדרש פליאה, אל תקרי צאותות אלל צאותיות, לפיכך אמר בלעם מה אקוב לא קצה א-ל (במדבר כג-ח) ע"כ. וכתב דאיתא בעשרה מאמרות לרמ"ע, שעל הדגלים היו כתובים אותיות מאצות הקדושים אצרהם ינחק ויעקב, על כל דגל אות אחד משמש, דהיינו צדגל א' היה כתוב האות א' מאצרהם והיו"ד מינחק והיו"ד מיעקב וכו', וזהו אל תקרי צאותות אלל צאותיות, לבית צבותם, דהיינו שיכתוב על מפות הדגלים האותיות מהאצות הקדושים וכו' ע"ש בצארכה.

וגראה צהקדם לצאר מה שדיברנו בלימוד פרקי צבות, שהפליגו חז"ל צמעלת עשיית חסד, אשר גס בני תורה יש להם להפריש מזמנס לעסוק צגמילות חסדים, כמו שאמרו (ראש השנה יא.) צאציי ורבה, וכמו כן אמרו (עבודה זרה יז.) צרבי חנינל צן תרדיון ורבי אליעזר צן פרטא ע"ש.

ושנותיו של אדם (מדצ"ז ז). ואם כן המקדיש שעה אחת ציוס מתורתו לעשיית חסד, הרי יזכה עבור זה על כל פנים ליום אחת נוסף בחיים, והרי אז יהיה לו עבור זה שעות רבות עוד לתורתו, והוי שעה זו של עשיית חסד השקעה לשעות רבות לתורה, ואין בזה ציטולה של תורה, אלא הוספה של שעות רבות לתורה.

והנה בגמרא (כתובות סו:) אמרו, שנקדימון בן גוריון הפסיד כל רכשו, בשביל שלא עשה נדקה כראוי. ופריך שם, ונקדימון בן גוריון לא עשה נדקה, והתניא אמרו עליו כשהיה יונא מציחו לבית המדרש, כלי מילת היו מנייעין תחתיו, ובאים עניים ומקפלין אותן מאחריו. ומשני אי צעית אימא לכבודו הוא דעביד, ואי צעית אימא כדבעי ליה למעבד לא עבד ע"ש. והנה על תירון הראשון העיר המהרש"א, דלהאי תירוץ משמע, דאפילו הוה עבד כדבעי למעבד, כיון דלא עשה כן משום מצוה אלא לכבודו, הוה ליה שלא לשמה ונענש עליה. ואין להקשות הא אמרינן גבי נדקה אפילו שלא לשמה יש לו שכר עליה, כדאמרינן (פסחים ט:) האומר סלע זו לנדקה בשביל

שיחיו בני, כדי שיהיה בן עולם הבא, הרי זה נדיק גמור. דיש לומר האי שלא לשמה לכבוד הוא גרע טפי, כמו שמחלקין החוס' (פסחים י:) אהא דאמרינן לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה וכו', וצעלמא אמרינן טוב לו שלא נצרא (ברכות יז.) ע"ש. ורבים צדור הזה שמקצנין עושר שלהם שלא באמונה ובחילול השם בגזילות עכו"ם, ואחר כך מתנדבים מאותו ממון להיות להם כבוד בכל שנה, ולתת להם זכרת מי שצריך להיות להם שם ותפארת, ואין זה אלא מצוה הבאה בעבירה, ואין לעושר הזה מלח וקיום כדאמר הכא ע"ב.

ואולי יש לומר עוד, דאיחא בגמרא (בבא בתרא ח:) דרצא אכפיה לרב נתן בר אמי, ושקיל מיניה ארבעה מאה זוזי לנדקה ע"ב. והקשו בתוס' שם, הא אמרינן (פולין קי.) כל מצות עשה שמתן שכרה כתוב בצדה, אין צית דין של מטה מהרין עליה, וגבי נדקה כתיב כי פתוח תפתח את ידך לו, וכתיב כי בגלל הדבר הזה יצרכך ה' אלקיך (דברים טו-י) ע"ש.

וגרסא דצקרא שם כתיב, נתון חתן לו ולא ירע לבצק בתתך לו,

הוא דעבד, צודאי ששכרו מופלא לעולם הבא על כל החסד אשר עשה, וכמו שיגיע לו שכר על קיום מצות תפלין שהניח בכל יום, אצל הסגולה שיתקיים על ידו ממונו, שיהיה המשך לעשירותו, מלח זה היה חסר מהונו, והפסיד רכשו, עד שבא זה ואיצד את זה. [שוב ראיתי כן בהפלא"ה כתובות שס. ועיין באור החיים הק' (ריש פ' בחוקותי אופן ז) שכתב כן לענין תורה, שסגולתה להציל מיצר הרע, הוא רק בתורה לשמה ע"ש].

והנה דבר זה, שחעודת כל אדם בעולם הוא לעסוק בתורה ובגמילות חסדים, זה מרומנו באותיות של דג"ל, כמאמרס (שבת קד.) ג"ד גמול דלים, ואות למ"ד מורה על לימוד התורה. ואיש על דג"ל יחנו, כל איש צריך שיהא חנייתו בעמודי העולם של תורה ובגמילות חסדים, באותיות לבית אבות, אשר זהו האות שהוא מזרע ישראל, וכמו שאמרו (יבמות עט.) שלשה סימנין יש באומה זו, רחמנים ציישנים וגומלי חסדים וכו' ע"ש. וזהו שהוסיפו במדרש, אל תקרי באותות אלא באותיות, היינו בהאותיות עצמן של דג"ל, שם יחנו בני ישראל, גמול דלים ולימוד התורה.

כי בגלל הדבר הזה יצרכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך. ואם כן סגולת מצות נדקה, שיש מתן שכרה בצדה בעולם הזה, הוא רק כאשר לא ירע לבצק בתתך לו, שעושה בשמחה ובטוב לבב, אצל מי שאינו רוצה ליתן עד שצריכין לכופו לעשות נדקה, על זה אין שכר להתצרך בהאי עלמא, ובנדקה כזו אין מתן שכרה בצדה. וכיון שרצא הוצרך לכפותו אם כן היה רעה עינו בנתינתו, ולא נשאר בו רק המצוה לצדה בלי מתן שכרה בצדה, על כן שפיר היה צידו לכפותו.

ובמערתה יש לומר, דצודאי בכל מצוה יעסוק אדם בה אפילו שלא לשמה, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, ויש לו שכר מצוה בעולם הבא על המצוה הזו. וכמו כן מצות נדקה לא יתה מכלל זו, והנותן על מנת שיחיה בנו הרי זה נדיק גמור, שקיים מצות ה'. אצל הסגולה המיוחדת שיש לנדקה יותר משאר כל המצות, שיש לו עבור זה ברכה גם בעולם הזה, ובחזונו נא צואת אם לא אפתח לכם ארצות השמים, והריקותי לכם ברכה עד בלי די, זהו רק כאשר נתן לקיים מצות ה', ולא לשאר כוונה ופניה נדדית. ולכן בנקדימון בן גוריון אשר לכבודו

לפי מה שיוכל לעסוק בגמול דלים ולימוד התורה, יחנו בני ישראל. [ונתעוררתי ממאמרם (צבא מניעה לא): נתון נתון לו ולא ירע לבצק וגו', כי בגלל הדבר הזה יצרכך ה' אלקיך (דברים טו-י), אין לי אלא מתנה מרובה, מתנה מועטת מנין, תלמוד לומר נתון נתון, מכל מקום ע"כ. והיינו שגם מי שאינו יכול ליתן אלא מתנה מועטת, מתצרך בצרכת ה', כמו הגומן מתנה מרובה].

ואמר הכתוב, מנגד סביב לאהל מועד יחנו, כי אמרו חז"ל (סוטה ז). הרבה חצרותא עושה, וכל אחד נשפע מסביבתו לטוב או לרע. וכמו שכתב רש"י בצרפתנו, משפחת בני קהת יחנו וגו' תימנה (ג-כט), וסמוכין להן, דגל ראובן החונים תימנה, אוי לרשע אוי לשכנו, לכך לקן מהם דתן ואזירס, ומאחיס וחמשים איש עם קרח ועדתו, שנמשכו עמהם במחלקותם (תנחומא יב) ע"כ. ולעומת זה, משה ואהרן ובניו וגו' (ג-לח), וסמוכים להם, דגל מחנה יהודה, והחונים עליו ישכר וזבולון, טוב לזדיק טוב לשכנו, לפי שהיו שכניו של משה שהיה עוסק בתורה, נעשה גדולים בתורה וכו' (שם) ע"כ.

[**ודהערוני** בני הרצ יהושע שליט"א, כי האצות הקדושים רומזים על שלשה עמודי העולם, אצרהם דא חסד, ינחק דא עבודה, יעקב דא תורה (וזה"ק ח"א קמו:). ולא היה נכתב אצרהם על דגל אחד וינחק על דגל השני וכו', אלא בכל דגל היה אות אחד מכולם, ועל דרך משל, הדגל הראשון היה אות א' מאצרהם ואות יו"ד מינחק ואות יו"ד מיעקב וכו', והוא להורות שכל דגל צריך להיות כלול מכולם, ולא די שדגל אחד תהא צחקד, והדגל השני צתורה, אלא איש על דגלו, כל אחד יהא צו גמול דלים ולימוד התורה, ולכן צאותות לצית אצותם, היה על הדגלים רק האותיות מצית אצותם, על כל דגל אות אחד מכולם].

ואמר איש על דגלו יחנו, כל אחד לפום שיעוריה דלילה, אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לצו לשמים (צרכות ה:), ומי שיש צידו להרבות צחקד וצלימודו, צודאי שמעלתו גדולה. אבל גם מי שלא עולה צידו אלא מעט, לא יזלזל צו, אלא יהא לו לחשיבות כל מה שהוא עוסק צקיום העולם, לעשות נחת רוח ליוצרו. ואיש על דגלו, כל אחד ואחד

רבי שמרגיש צנפשו קרירות מהדג"ל
 שלו, ורוצה להלהיב נפשו צחורה
 וצחסק, הענה היעוזה לו להתדבק
 צחכמים ותלמידיהם, לראות עצודתם,
 ויושפע מהם לטובה. וכמו שכתבו
 התוס' (צבא צתרא כא.) כי מליון תצא
 תורה ודבר ה' מירושלים (ישעיה ג-ג),
 לפי שהיה רואה קדושה גדולה,
 וכהנים עוסקים בעבודה, היה מכוין
 לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה
 וכו' ע"ש. וזה שאמר איש על דגלו
 צחותות לצית אצותם יחנו, כל אחד
 מישראל ישתדל שיהא חנייתו על
 דגלו, בעסק לימוד התורה וגמול
 דלים. ומי שמרגיש צנפשו שעומד
 'מנגד', שהוא רחוק עדיין ממדה זו,
 אז 'סציב לאהל מועד יחנו', צסציבה
 של כהני עוצדי ה' יהא חנייתו,
 ומהם יושפע לטובה, להתאמן ציראת
 ה' ואהבתו.

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הר"ר ישראל וויינשטאק נ"ו
לרגל אירוסי בנו החתן יואל נ"ו
עב"ג בת הר"ר מאיר משה מארקאוויטש נ"ו

* * *

הר"ר ברוך פראמאוויטש נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר אליעזר בלומענפעלד נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר יעקב קאליש נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר יצחק אייזיק חיים שטערן נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב